Edukacja obywatelska dla każdego!

Doświadczenia i praktyka programu Oby Młodzież!

Warszawa 2019/2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP 3
ŚCIEŻKI TEMATYCZNE W PROGRAMIE OBY MŁODZIEŻ 4

PO CO EDUKACJA OBYWATELSKA W MOS-ACH, MOW-ACH I SZKOŁACH BRANŻOWYCH? 7

JAK WZMACNIAĆ KOMPETENCJE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE U MŁODZIEŻY - MODEL EDUKACJI OBYWATELSKIEJ 10
WSPARCIE W REALIZACJI EDUKACJI OBYWATELSKIEJ 10
NARZĘDZIA PRACY W ZESPOLE - METODA PROJEKTU 12
WARUNKI SPRZYJAJĄCE PROWADZENIA DZIAŁAŃ W RAMACH EDUKACJI W SZKOLE 16

OPIEKUNOWIE ZESPOŁU - LIDERZY PROCESU 18

KORZYŚCI DLA UCZNIÓW I UCZENNIC - PRZESTRZEŃ SATYSFAKCJONUJĄCEJ WSPÓŁPRACY 21

DOBRE PRAKTYKI W PROGRAMIE OBY MŁODZIEŻ W ROKU SZKOLNYM 2019/2020 24
ŚCIEŻKA MŁODZI W AKCJI 24
ŚCIEŻKA MŁODZI PRZEDSIĘBIORCZY 32
ŚCIEŻKA SZTUKA ZAANGAŻOWANIA 37
ŚCIEŻKA KLIMAT TO TEMAT 43

WSTĘP

Cieszymy się, że możemy na Wasze ręce przekazać publikację, będącą zbiorem doświadczeń zdobytych wraz z młodzieżą oraz opiekunami i opiekunkami zespołów projektowych, w pierwszej edycji programu Oby Młodzież w roku szkolnym 2019/2020.

Mamy nadzieję, że z zainteresowaniem spotkają się wnioski z pracy w programie, a przede wszystkim pomysły na projekty przeprowadzone przez same zespoły w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i Szkołach Branżowych[1].

Wierzymy, że dobrej jakości edukacja obywatelska oraz stwarzanie możliwości efektywnej i satysfakcjonującej współpracy sprzyja rozwojowi kompetencji społecznych i obywatelskich młodzieży, niezależnie od ich statusu społeczno-ekonomicznego. Dlatego z pomocą metody projektu inspirujemy do podejmowania nieszablonowych działań na rzecz społeczności szkolnej, okolicy i jej mieszkańców.

W pierwszej edycji programu uczestniczyło 20 szkół i ośrodków z całej Polski, w ciągu roku szkolnego każdy zespół realizował własny projekt społeczny w wybranej ścieżce tematycznej przy wsparciu w postaci szkoleń, mentoringu i możliwości otrzymania grantu. Ścieżki tematyczne zbudowane są wokół programów od lat prowadzanych przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, ale dostosowanych do potrzeb typów szkół z grupy docelowej programu.

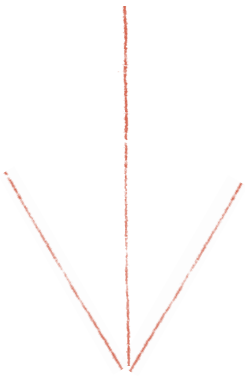

1 Początkowo program zakładał wsparcie również Centrów Kształcenia Ustawicznego, ale na etapie rekrutacji okazało się, że tego typu placówki nie są zainteresowane programem, a nieliczne, które zdecydowały się na udział miały charakter szkoły zawodowej.

ŚCIEŻKI TEMATYCZNE W PROGRAMIE OBY MŁODZIEŻ:

MŁODZI W AKCJI

Zadaniem zespołu w ramach ścieżki Młodzi w Akcji było zrealizowanie projektu społecznego zbudowanego wokół tematu „Kronika sportowa, czyli jak przywrócić do życia dawne gry i zabawy?" Pierwszym elementem projektu było samodzielne wyszukiwanie przez młodzież zasad gier i zabaw z czasów dzieciństwa starszego pokolenia. Następnie młodzi ludzie przygotowali wydarzenie dla osób spoza swojego zespołu, w trakcie którego zostały wykorzystane dawne gry i zabawy.

MŁODZI PRZEDSIĘBIORCZY

Ścieżka Młodzi Przedsiębiorczy to praktyczna i innowacyjna edukacja ekonomiczna oparta na możliwości wykorzystania zagadnień z zakresu przedsiębiorczości i ekonomii w praktycznych działaniach. W ramach projektu uczniowie i uczennice w zespołach realizowali działanie, podczas którego przeprowadzili przedsięwzięcie ekonomiczne, a jednocześnie mieli okazję zastanowić się nad swoimi własnymi talentami i możliwościami rozwoju zawodowego.

SZTUKA ZAANGAŻOWANIA

W ścieżce Sztuka Zaangażowania zachęcamy młodzież do angażowania się w działania twórcze z wykorzystaniem narzędzi sztuki współczesnej, mające na celu sprowokowanie zmiany w najbliższym środowisku szkoły. Uczniowie i uczennice z pomocą artysty/artystki zdiagnozowali lokalne środowisko i podejmowali działanie artystyczne (happening, performans, wystawę, rzeźbę, instalację artystyczną) mające na celu zwrócenie uwagi na zdefiniowany problem, bądź wydobycie istniejących lokalnie potencjałów.

KLIMAT TO TEMAT

Ścieżka ma na celu przybliżenie konsekwencji zmiany klimatu na świecie i w naszym najbliższym otoczeniu oraz możliwości osobistego wpływu na ich ograniczenie lub łagodzenie w perspektywie lokalnej i globalnej. Zespoły przeprowadzali projekty w formie kampanii edukacyjno-informacyjnej, której odbiorcami byli inni uczniowie szkoły, rodzice, sąsiedzi czy szerzej – mieszkańcy danej miejscowości.

Na bazie doświadczeń pierwszej edycji oraz w wyniku badań wstępnych i ewaluacyjnych zespół Centrum Edukacji Obywatelskiej, opracował model edukacji obywatelskiej, który prezentujemy w pierwszej części publikacji. Model edukacji obywatelskiej rozumiemy jako uniwersalny zestaw zaleceń i kryteriów sukcesu, które będą pomocne do wdrażania programów wzmacniających kompetencje społeczne i obywatelskie w ośrodkach i szkołach branżowych. Proponowane kryteria dotyczą sposobu wsparcia grupy docelowej, narzędzi pracy, warunków, które powinny być zapewnione odbiorcom programu oraz kompetencji liderów całego procesu wsparcia.

W pierwszej kolejności model ten jest skierowany do organizacji społecznych i publicznych, do animatorów kultury, chcących planować tego typu działaniach, jak również do nauczycieli, pedagogów i wychowawców.
Mamy nadzieję, że stanie się on przyczynkiem do dyskusji na temat podnoszenia jakości edukacji obywatelskiej w Szkołach Branżowych, MOS-ach, MOW-ach i CKU, a także zachęci i ośmieli do działań młodzieży z tych szkół, również w środowisku lokalnym.

Należy wspomnieć o jednym ważnym czynniku, który wpłynął na realizację programu w tej edycji. Czas pandemii COVID-19 i zamknięcie szkół w marcu 2020 roku sprawiły, że musieliśmy zmodyfikować działania w programie, a zespoły nie mogły zrealizować kulminacyjnych momentów swoich projektów, które były zaplanowane właśnie na wiosnę. Niemniej zespoły, dzięki systematycznej pracy i zaangażowaniu od początku programu, przeprowadziły wiele działań, akcji, kampanii, spotkań, ale przede wszystkim jak mówili sami uczniowie: „Uwierzyliśmy we własne siły".

Zespół programu Oby Młodzież

PO CO EDUKACJA OBYWATELSKA W MOS-ACH, MOW-ACH I SZKOŁACH BRANŻOWYCH?

„Projekt rozwinął u uczniów umiejętność planowania i organizacji powziętego przedsięwzięcia. Nauczył młodych ludzi brania odpowiedzialności za te działania" (cyt. opiekun, Raport Ewaluacyjny E. Świdrowska).

Program Oby Młodzież ma na celu wprowadzenie do placówek typu MOS, MOW i Szkoły Branżowe działań przyczyniających się do wzmacniania kompetencji społecznych i obywatelskich u młodzieży. Jako Centrum Edukacji Obywatelskiej zdiagnozowaliśmy niską liczbę tego typu placówek włączonych w nasze programy oraz ogólnie znikomą ofertę zewnętrzną kierowaną do nich. Uważamy, za istotne zapewnienie wysokiej jakości edukacji obywatelskiej młodzieży narażonej na wykluczenie w obszarze wzmacniania ich poczucia pewności siebie, dawania możliwości współpracy i angażowania się na rzecz wspólnego interesu.

Dodatkowo, przemiany wynikające z reformy edukacji w Polsce wielu przypadkach wymagają budowania od nowa tożsamości szkoły i poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów i grona pedagogicznego, budowania zaangażowania młodych ludzi, które pozwala przeciwdziałać wykluczeniu, przemocy szkolnej, depresji i korzystaniu z używek, a także angażowaniu się młodzieży w ruchy o charakterze skrajnym ideowo. Badania[2] wskazują jednoznacznie, że pozytywny klimat społeczny szkoły i większe uczestnictwo młodych osób w aktywnościach obywatelskich ma charakter prewencyjny i wpływa pozytywnie na uczestnictwo w działaniach prodemokratycznych już po ukończeniu szkoły (udział w wyborach, aktywne życie obywatelskie, angażowanie się w ruchy społeczne).

W budowaniu założeń programu opieraliśmy się definiowaniu kompetencji obywatelskich jako jednej z jedenastu kompetencji kluczowych[3], czyli takiego połączenia wiedzy, umiejętności i postaw, których kształtowanie jest niezbędne do samorealizacji jednostki, rozwoju państw i wyrównywania nierówności społecznych, możemy pojmować je szerzej, wyposażając w ten sposób młodzież w ważne umiejętności przydatne w dorosłym życiu. Kompetencje obywatelskie to „zdolność działania jako odpowiedzialni obywatele oraz pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim i społecznym, w oparciu o rozumienie pojęć i struktur społecznych, gospodarczych, prawnych i politycznych, a także wydarzeń globalnych i zrównoważonego rozwoju. Umiejętności składające się na

2 Raporty: Młodzież 2018, ESPAD 2015.
3 Zalecenia Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.

kompetencje obywatelskie odnoszą się do zdolności skutecznego angażowania się, wraz z innymi ludźmi, na rzecz wspólnego lub publicznego interesu, w tym na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczeństwa".

Badania, które przeprowadziliśmy na początku programu pokazały, iż nauczyciele i nauczycielki takich placówek jak Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze, Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii i Szkoły Branżowe[4] doceniają wagę rozwoju kompetencji społecznych i obywatelskich. Często rozumienie kompetencji obywatelskich koncertują wokół kategorii państwowości – polityki, wyborów, państwa i patriotyzmu. Jednak, szerszemu ujęciu sprzyja fakt, że w placówkach typu MOS i MOW wachlarz podejmowanych działań społecznych jest bardzo szeroki, nierzadko nieporównywalny z sytuacją w typowych szkołach publicznych. Wynika to przede wszystkim z warunków funkcjonowania, jak i z resocjalizacyjnych celów statutowych ośrodków. W przypadku szkół branżowych i CKU sytuacja jest znacznie bardziej skomplikowana, uczniowie często pochodzą z różnych miejscowości i codziennie dojeżdżają na zajęcia, a internaty są raczej rzadkością, czas przebywania w placówce podzielony jest na okres zajęć przedmiotowych i praktyk zawodowych. To wszystko powoduje, że w szkołach branżowych czas możliwy na realizację zadań społecznych jest minimalny, obejmuje głównie okres lekcji oraz indywidualnych możliwości i chęci każdego ucznia – tego czy może i chce zostać w szkole po zajęciach.

Okoliczności te stwarzają możliwości do świadczenia młodzieży z tego typu placówek dobrej jakości edukacji obywatelskiej która będzie:
– dawała młodzieży wiarę we własne siły i poczucie sprawczości, poczucie wpływu na własne życie,
– uczyła też wyznaczania sobie priorytetów celów, ich realizacji i umiejętności znajdowania innych do wspólnej realizacji,
– prowokowała do zaangażowania się w sprawy współczesnego świata,
– pozwalała na pokazanie swoich umiejętności społecznych w środowisku lokalnym.

4 Edukacja obywatelska dla każdego czyli o kształtowaniu kompetencji obywatelskich w MOS-ach, MOW-ach i Szkołach Branżowych – raport z badań, E. Świdrowska, Z.Rokita, Warszawa 2019.

JAK WZMACNIAĆ KOMPETENCJE SPOŁECZNE I OBYWATELSKIE U MŁODZIEŻY - MODEL EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

„Projekt rozwinął kompetencje komunikacyjne uczniów – zdolności interpersonalnego kontaktu. Tworzymy społeczność, ale dużo wewnątrz MOS-u – wokół grupy, którą mamy, a tu wychodzimy na zewnątrz. Oni musieli nauczyć się współdziałać, zyskiwali umiejętność aktywnego słuchania, poznawali inne dzieciaki" (cyt. Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Nie ma co do tego wątpliwości, że adekwatne działania rozwijające kompetencje społeczne i obywatelskie u młodzieży mogą wzmacniać działania socjoterapeutyczne i wychowawcze, które są głównym celem ośrodków jak również, pomagać młodzieży ze szkół branżowych w realizacji ich przyszłych zamierzeń zawodowych. Adekwatność tych działań określają specyficzne warunki, które zdecydowaliśmy się zaproponować w ramach modelu edukacji obywatelskiej. Niezależnie od tego, czy działania edukacyjnie prowadzone są wewnątrz placówki, czy przez zewnętrzne lub systemowe programy, powinny uwzględniać specyfikę funkcjonowania i ich potrzeby a także proponować narzędzia, które będą gwarantować partycypację młodzieży. Okazuje się, że w wielu aspektach nie można także ich przekładać na działanie np. w szkołach podstawowych lub ponadpodstawowych (licea, technika).

Model edukacji obywatelskiej jest usystematyzowanym wsparciem dla zespołu projektowego i placówki, opartym na konkretnych narzędziach pracy w zespole, zapewniającym odpowiednie warunki dla realizacji działań młodzieży i doskonalącym liderów zespołów, którego celem jest wsparcie kompetencji społecznych i obywatelskich młodzieży.

WSPARCIE W REALIZACJI EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Obszary tematyczne

Oferta sprzyjająca rozwojowi kompetencji społecznych i obywatelskich proponowana przez organizacje i instytucje w przypadku MOS-ów i MOW-ów powinna skupiać się na łączeniu elementów socjoterapii z procesem kształtowania i rozwijania kompetencji obywatelskich, budowania poczucia sprawczości, społecznej odpowiedzialności. Jest to możliwe dzięki formie wsparcia placówek, która zakłada partycypację młodzieży na wszystkich etapach projektu np. wspólne dyskusje na temat potrzeb grupy, zainteresowań

tematycznych, wyboru celu projektu. Tak, aby realizowany projekt dawał okazję do zobaczenia siebie na tle procesu grupowego, przećwiczenia np. dyskutowania, ustalenia podziału odpowiedzialności, dochodzenia do kompromisu. Propozycje dla szkół branżowych natomiast powinny skupiać się także na pokazywaniu punktów wspólnych między rozwojem kompetencji zawodowych i obywatelskich/społecznych, pokazywać, jak kształtowanie tych kompetencji można łączyć z tematyką rozwoju zawodowego, obecności na rynku pracy. Przykładem mogą być szkoły branżowe, dla których atrakcyjne jest połączenie tematyki programu z wykorzystaniem kompetencji zawodowych. Dlatego często wybierały ścieżkę Młodzi Przedsiębiorczy, w której zakładali prototyp firmy, ale oparty o realne pomysły, analizę rynku, biznesplan itd. Dzięki temu uczestnicy i uczestniczki projektu mogli łatwo zobaczyć powiązanie między ich działaniami a swoim rozwojem i edukacją.

Jednocześnie istnieje bardzo szeroki wachlarz tematów interesujących młodzież, która jest gotowa poszerzać je o wątki ich nurtujące ze względu na ich sytuację i problemy, z którymi się stykają n p. uzależnienia, problemy z relacjami, niską samoocenę, trudności z komunikacją.

Wsparcie zewnętrzne - mentoring, wsparcie ekspertów

Działania prowadzone przez osoby z zewnątrz są atrakcyjnym komponentem szczególnie, gdy są to specjaliści posiadający kompetencje angażowania młodzieży, posiadający ciekawą wiedzę i umiejętności, mający dobry kontakt z młodzieżą. Atrakcyjnymi formami wsparcia są także szkolenia wyjazdowe, możliwości działań poza szkołą i ośrodkiem oraz praca z rówieśnikami z innych szkół. Należy jasno określić rolę ekspertów czy mentorów zaproszonych do procesów, osoby zewnętrzne powinny także znać zasady funkcjonowania placówki lub ośrodka i nie ingerować w nie, na przykład podczas warsztatów czy spotkań z młodzieżą.

Procedury, formalności programów zewnętrznych

Główna zasadą projektów zewnętrznych skierowanych do ośrodków i szkół branżowych powinna być elastyczność, trzeba być przygotowanym na rotację uczestników i uczestniczek projektu, na zmiany w składzie grupy projektowej. Dlatego projekt powinien zakładać proste działanie, możliwe do zrealizowania w krótkim czasie (1-3 miesiące) i zakładać, że grupa może widzieć efekty już na etapie tworzenia projektu w postaci „kamieni milowych".

Kolejnym istotnym elementem wsparcia jest grant, który nawet w symbolicznej kwocie wzmacnia atrakcyjność programu. Młodzież czasem, po raz pierwszy ma możliwość dysponowania budżetem, zobaczenia korelacji między działaniami

a zasobami oraz przygotowaniem przemyślanego i spójnego wniosku o grant. Szablon takiego wniosku powinien być możliwie uproszczony, ale jednocześnie dawać możliwość zaprezentowania pomysłu, może zawierać takie elementy jak: opis pomysłu, pytanie na jaki problem lub potrzebę odpowiada, do jakiej grupy są kierowane działania w projekcie, harmonogram, zakładane rezultaty projektu, sojusznicy, możliwość kontynuacji działań oraz budżet. Zarówno procedury otrzymania grantu oraz inne formalności powinny być elastyczne także wobec specyfiki pracy szkoły np. częstych praktyk zawodowych i braków zgody pracodawców na opuszczanie zajęć zawodowych. Dlatego wdrażanie programów, powinno uwzględniać dobrą komunikację pomiędzy opiekunem/opiekunką zespołu projektu a organizacją lub instytucją oraz wsparcie w dopracowaniu wszelkich formalności.

Podczas realizacji programu zespoły poruszały się pośród czterech ścieżek tematycznych, które nakierowywały zespół w obszarach działań, dawały możliwości pogłębienia elementów wiedzowych i umiejętności w wąskiej tematyce np. edukacja ekologiczna. Nauczycielom pomagało to usystematyzować pracę oraz włączać działania w swoją codzienną pracę z uczniami.

NARZĘDZIA PRACY W ZESPOLE - METODA PROJEKTU

„Tak szerokiego i tak długo trwającego projektu jeszcze nie było w naszej szkole/ośrodku. To się podobało, to zachęcało do współpracy" (cyt. Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Wszystkie zespoły w programie Oby Młodzież pracowały metodą projektu, która jest powszechnie stosowaną metodą w edukacji. Metoda zakłada samodzielne działanie uczniów i uczennic, by osiągnąć określoną wiedzę lub rozwinąć kompetencje, osadzone w autentycznym kontekście.

Projekty edukacyjne można podzielić na 2 rodzaje:

	Główny cel	**Dominujące aktywności**	**Najbliżej do projektów realizowanych przez**
Projekty badawcze	Odpowiedź na postawione wcześniej pytanie badawcze, dostarczenie nowej wiedzy.	doświadczenia, eksperymenty, badania społeczne, analiza dokumentów źródłowych	naukowców, firmy i instytucje badawcze
Projekty społeczne	Dokonanie zmiany w swoim otoczeniu.	działanie z innymi i na rzecz innych	organizacje społeczne, firmy i korporacje

oprac. Michał Tragarz

W programie założyliśmy głównie pracę projektami o charakterze społecznym, zakładającym zmianę w najbliższym otoczeniu lub odpowiedź na ważny dla grupy problem lub temat. Praca metodą projektu jest urozmaiceniem praktyki szkolnej, młodzież zdobywa nowe kompetencje doświadczając, współpracując ze sobą, działając. Realne działanie uczy odpowiedzialności za podjęte zadania, reagowania w trudnych sytuacjach, dochodzenia do porozumienia z innymi. Projekty tworzone przez młodych ludzi stwarzają okazję włączenia w życie szkoły tego co bliskie młodzieży w znanej im formie np. języka, tematów, użycia nowych form technologii. Projekty społeczne uczą, że gdy bierzemy sprawy w swoje ręce, we współpracy z innymi, możemy zmienić najbliższe otoczenie na lepsze.

Aby praca metodą projektu była efektywna, powinna spełniać kryteria jakości:
- cel – określający co chcemy osiągnąć w projekcie
- plan – określenie czasu projektu, harmonogramu i podziału zdań
- grupa – projekt musi być realizowany przez grupę osób

Mimo, że dla większości uczestników i uczestniczek programu konieczność określenia celów, planu działania, podziału zadań, dysponowania budżetem, zdobywania sojuszników poza placówką, promowania wśród społeczności lokalnej i dokumentowania poszczególnych etapów była czymś nowym, to młodzież pytana na zakończenie programu, czym projekt różnił się od innych działań wskazywała na elementy, które są właśnie istotne jako kryteria jakości projektu edukacyjnego. Co świadczy o ich uniwersalności i jak również autentycznego przeżycia tego procesu.

Uczniowie i uczennice są organizatorami procesu

„Wcześniej działania były skierowane do nich, brali udział i tyle, a tutaj musieli współtworzyć. Każdy etap tworzenia był z ich udziałem. Musieli wyjść na zewnątrz, to wymagało więcej aktywności… musieli organizować wszystko: posługiwać się pieniędzmi, zobaczyć, że jak coś jest drogie to znajdować inne rozwiązanie itd. Odpowiedzialność leżała na ich barkach, dlatego od podstaw im zależało" (cyt. opiekun, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Rola opiekuna lub opiekunki zespołu projektowego polega na inspirowaniu, motywowaniu i wspieraniu młodych ludzi, a nie wyręczaniu ich w realizacji poszczególnych zadań. To ważny element, gdyż często działania są kierowane do młodzieży, która staje się biernym odbiorcą, tego co zostało zaplanowane przez kogoś. Oddanie inicjatywy zespołom dawało im poczucie sprawstwa i budowało odpowiedzialność. Może w tym pomóc oparcie projektu na zainteresowaniach i umiejętnościach młodzieży, realizowanie działań, które same w sobie są dla

nich atrakcyjne np. zakładające wyjście poza ośrodek. Z poziomu procesu pracy metodą projektu wzmacniające motywację może być: rozpoczęcie działań od małych rzeczy, integracja grupy, dobranie metod pracy do możliwości młodzieży, pozwalanie na błędy i niedoskonałości, docenienie pracy grupy na poszczególnych etapach, dawanie możliwości wyboru zadań a także czasem wycofania się z zadania, pokazanie drogi, którą przeszedł zespół, dbanie o poczucie bezpieczeństwa, wsparcie w trudnych momentach pracy w grupie np. konfliktu, spadku motywacji oraz uznanie tych momentów jako elementów życia projektu, które mogą pomóc grupie w jej integracji i dalszej konstruktywnej pracy.

Działanie według uzgodnionego planu, z podziałem zadań

„Musiałyśmy wszystko bardziej udokumentować i bardziej zaplanować od A do Z. Poznałyśmy na czym polega projekt – ustaleniu celu i podzieleniu zadań, nie robi go jedna osoba i tylko jednego dnia – jak często było to w gimnazjum, to proces..." (cyt. uczniowie, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Ważne, aby w projekcie odpowiedzialność za poszczególne zadania leżała po stronie konkretnych uczniów i uczennic. Młodzież powinna samodzielnie wykonywać zadania określone w harmonogramie, pracując w małych zespołach, parach lub indywidualnie i wywiązując się z wcześniej ustalonych terminów.

Spójne działanie długofalowe

„Robimy działania pojedyncze, a tu projekt – oni musieli zrobić cały projekt, budżet, to ich uczyło robić wszystko krok po kroku, taka forma projektowa była u nas pierwszy raz, młodzież musiała przejść cały cykl" (cyt. dyrektor, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Ujęcie procesu projektu także jako procesu uczącego jest jednym z ważniejszych elementów, ale też sprawiającym trudności zespołom. Projekt staje się żywym organizmem, który wraz z utworzeniem się zespołu projektowego zaczyna swój cykl życia, jest w to także wpisany proces grupowy, role grupowe i fazy projektu, łącznie z tzw. „czarnym momentem" projektu, który jawi się jako sytuacja kryzysowa. Dlatego tutaj wyłania się potrzeba kompetentnego lidera, który umiejętnie potrafi zarządzać tymi procesami, nie burząc przy tym poczucia autorstwa zespołu.

Robienie czegoś nowego, innowacyjnego

„Robiłem dużo nowych rzeczy. Nauczyłem się wiele rzeczy i dowiedziałem dużo o świecie" (cyt. uczeń, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Nowe, czasem zaskakujące dla młodzieży tematy, czy sposoby pracy, wzmacniają motywację zespołu. Sprawdzenie siebie w nowych okolicznościach, może okazać się doświadczeniem na długo pozostającym w pamięci, rolą lidera będzie tutaj zadbanie o poczucie bezpieczeństwa i dostarczenie lub rozpoznanie zasobów potrzebnych do realizacji nowych wyzwań.

Wyjście z działaniami do świata zewnętrznego - konieczność promocji

„Najbardziej jednak dumni jesteśmy z faktu przekonania do siebie mieszkańców dzielnicy. Jako wychowankowie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nie zawsze byliśmy przez sąsiadów ośrodka postrzegani pozytywnie. Ten projekt pomógł nam trochę zbliżyć się do tych ludzi. I ku naszemu zdumieniu spotkaliśmy się z dużą życzliwością. Pewnie, gdyby nie czas pandemii, udałoby się nam dokończyć nasze działania – pielęgnację ogrodów u tych osób" (cyt. uczeń, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Ważną cechą tego typu projektów powinno być otwieranie szkoły/instytucji na zewnątrz, czyli nawiązywanie współpracy z organizacjami, przedsiębiorcami czy sąsiadami. Uczniowie i uczennice, działając razem ze społecznością lokalną i na jej rzecz, poznają nowe osoby, uczą się od nich, dzielą się świeżym spojrzeniem na otaczające ich problemy i wyzwania.

Poznanie siebie w działaniu

„Grupa samoistnie podzieliła zadania, zauważając swoje umiejętności i talenty. Dbali o każdego, zachęcali się do działania; jedna uczennica ukazała swoje umiejętności zarządzania grupą bez przemocy, z uśmiechem i zdecydowaniem, a inni dodawali swoje pomysły/ spostrzeżenia. Kilku uczniów rozwinęło, a wręcz ujawniło swoje umiejętności aktorskie pokonując nieśmiałość" (cyt. opiekun, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Można pomyśleć, że podsumowanie i wyciągnięcie wniosków na przyszłość to moment kulminacyjny projektu, jednak jest on bardzo często pomijany. Grupa na fali sukcesu cieszy się z realizacji działań i już nie ma energii na podsumowanie tego czego się nauczyliśmy czy dowiedzieliśmy o sobie. Osoby tworzące projekt powinny ocenić, w jakim stopniu udało im się zrealizować zamierzone cele – stwierdzić, czego się nauczyły, co było wartościowe, a czego nie udało się osiągnąć. To także dobry czas, aby młodzież otrzymała od opiekuna lub opiekunki informację zwrotną na temat jakości swojej pracy.

WARUNKI SPRZYJAJĄCE PROWADZENIA DZIAŁAŃ W RAMACH EDUKACJI W SZKOLE

Tworząc przestrzeń na działania społeczne i obywatelskie młodzieży warto zadbać odpowiednie warunki, które będą pomagać młodzieży w realizacji ich celów. Zauważyliśmy, że istotne są:

- przychylność dyrektora lub dyrektorki szkoły; jeśli program jest zewnętrzny warto zapoznać dyrekcję z założeniami programu i poprosić o zgodę na piśmie na przeprowadzenie działań;
- przekonanie dyrekcji i grona pedagogicznego, że to co robi zespół projektowy jest ważne dla rozwoju ich kompetencji i życia szkoły; można to zrobić poprzez omówienie korzyści edukacyjnych i wychowawczych na spotkaniu rady pedagogicznej, zadbanie o obecność dyrekcji i innych nauczycieli w wydarzeniach projektowych (np. podczas finału projektu), wystosowanie od instytucji koordynującej program listu z podziękowaniami;
- umożliwienie działań poza placówką, wyjścia do społeczności lokalnej;
- zapewnienie przestrzeni i czasu na spotkania zespołu;
- aby, uczniowie i uczennice uczestniczyli w projekcie z własnej woli i motywacji;
- aby, uczniowie i uczennice znali cel projektu i się z nim identyfikowali, uznając go za ważny dla nich samych i społeczności szkolnej.

OPIEKUNOWIE ZESPOŁU – LIDERZY PROCESU

W każdym projekcie edukacyjnym kluczową rolę odgrywa lider, od którego zależy czy młodzież ostatecznie uzna wartość projektu i będzie zmotywowana do jego realizacji. Szczególnie w przypadku ośrodków, gdzie wychowawcy mają zwykle wysokie umiejętności pracy nad rozwojem kompetencji społecznych, warto je uzupełniać o umiejętności zarządzania projektem i pokazać sposoby realizacji różnych obszarów tematycznych i możliwości wychodzenia do społeczności lokalnej. Na przykład poprzez możliwości dodatkowego zdobycia wiedzy w tym obszarze (webinarium na temat metody projektu), wymiany praktyk między zespołami lub pokazywania konkretnych pomysłów realizacji pomysłów z uważnością na poczucie autorstwa i nie narzucania gotowych form. Odpowiednie przygotowanie opiekunów i opiekunek zespołów przyczyni się do biegłości w poruszaniu się w kryteriach jakości projektu, jak również łatwości w oddawaniu inicjatywy i odpowiedzialności młodzieży, bez lęku o ewentualne potknięcia w realizacji celów, które mogą być także sytuacją uczącą. Oddawanie pola do działań młodzieży powoduje, że opiekun/opiekunka mogą oddawać rolę lidera poszczególnym osobom, sami przyjmując bardziej funkcję facylitacyjną. Przygotowanie nauczycieli i nauczycielek do roli opiekuna zespołu może zrealizowane w formie: rozmowy przed rozpoczęciem udziału w programie i zbadania potrzeb, przekazania materiału, który krok po kroku pokazuje co powinno się wydarzyć na danym etapie, pokazanie poszczególnych ról w programie (opiekun zespołu, mentor, koordynator programu) i zadań oraz odpowiedzialności za nimi idących. Dobrą praktyką jest zaangażowanie dwóch osób do roli opiekunów, pomaga to w rozłożeniu zadań lub w przypadku losowych okoliczności i zawirowań, druga osoba może przejąć projekt.

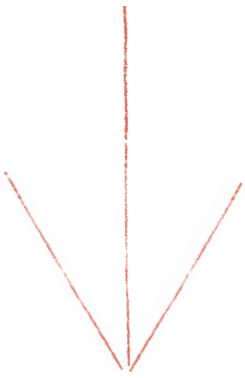

Najważniejsze wnioski - kryteria programu edukacji obywatelskiej w MOS-ach, MOW-ach i Szkołach Branżowych

Forma wsparcia programowego	• tematyka projektu – interesująca, dostosowana do możliwości młodzieży (może korelować z ich sytuacją np. zawodową) • atrakcyjne formy wsparcia (szkolenia wyjazdowe, grant, eksperci z zewnątrz, możliwość działań w społeczności, spotkania z rówieśnikami w podobnej sytuacji) • uproszczone i elastyczne procedury i formalności wsparcie opiekunów projektu w realizacji programu (mentoring, szkolenia)
Narzędzia pracy	praca narzędziami (np. metodą projektu), które: • dają młodzieży samodzielność i odpowiedzialność • są osadzone w ramy np. harmonogram, cele, badanie potrzeb, budżet, podsumowanie • są działaniem spójnym, procesem • wychodzą poza społeczność szkolną, dają możliwość współpracy z innymi osobami np. sojusznikami projektu • stwarzają możliwość poznania siebie w działaniu, odkrycia mocnych stron i nowych umiejętności • dają poczucie współodpowiedzialności – postawa obywatelska • są procesem uczącym niezależnie od efektu końcowego
Warunki realizacji	• przychylność dyrekcji placówki na działania w szkole • przekonanie rady pedagogicznej i dyrekcji, że projekt daje możliwość rozwoju kompetencji społecznych i obywatelskich młodzieży • dobrowolność uczestnictwa w projekcie • identyfikacja z celem projektu, motywacja do działań
Rola liderów projektu (nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy, terapeuci)	wzmocnienie roli liderów projektu poprzez: • traktowanie liderów jako ważnych sojuszników, ekspertów od pracy z młodzieżą • przygotowanie do pracy w projekcie: zbadanie potrzeb, materiały dotyczące etapów projektu • wzmacnianie kompetencji zarządzania projektem • określenie ról poszczególnych osób w projekcie (mentor, opiekun-lider, koordynator) • szanowanie i nie ingerowanie w zasady wewnętrzne ośrodków

KORZYŚCI DLA UCZNIÓW I UCZENNIC – PRZESTRZEŃ SATYSFAKCJONUJĄCEJ WSPÓŁPRACY

„Nauczyłyśmy się współpracy, pracy w grupie. Jeśli któraś czegoś nie potrafiła, to druga ją wspierała, podpowiadała jej, naprowadzała. Wszystkim zależało na wspaniałym efekcie końcowym. To jest cenne" (cyt. uczeń, Raport ewaluacyjny E. Świdrowska).

Niezależnie od tego czy młodzież zajmowała się tematyką ekologiczną czy działaniami artystycznymi, zaplanowała przedsięwzięcie ekonomiczne czy zorganizowała turnieje sportowe podczas podsumowania programu uznała, że największą korzyścią jest dla nich:

– współpraca w grupie, podział i planowanie zadań, przy czym uczestnicy i uczestniczki programu podkreślali, iż napotkali wiele trudności na etapie wyboru tematu, planowaniu działań i podziału obowiązków to ostatecznie wspólny wysiłek doprowadził ich do efektów;

– poznanie się w działaniu, podczas pracy ujawniły się nowe umiejętności, talenty, projekt dawał szansę pokazanie siebie od innej strony, na pokazanie talentów lub podjęcie nowych zadań;

– podjęcie działań dla społeczności – często to była pierwsza okazja dla młodzieży na wyjście na zewnątrz ośrodka czy placówki z swoimi pomysłami, możliwość szukania sojuszników i działania na szerszą skalę;

– wiara we własne siły – zyskanie pewności, że młodzież może sama porozmawiać z dorosłymi, zorganizować wsparcie instytucji czy zrealizować działania, będąc autorami pomysłów i samemu podejmując inicjatywę.

Cykl projektu w modelu edukacji obywatelskiej w MOS-ach, MOW-ach i Szkołach Branżowych

PRZYGOTOWANIE PROGRAMU

min. 3 miesiące
przed rozpoczęciem programu

przygotowanie działań w programie (materiałów, przewodników, założeń merytorycznych) zaplanowanie działań ewaluacyjnych zebranie kadry mentorskiej

REKRUTACJA PLACÓWEK

połowa sierpnia – koniec września
1,5 miesiąca

skierowanie oferty bezpośrednio do placówek czytelnych zasad rekrutacji i uczestnictwa w programie przedstawienie ścieżek tematycznych i ram programu kontakt z zgłaszającymi się opiekunami (rozmowa na temat potrzeb, wyboru ścieżki tematycznej, motywacji)

PRZYGOTOWANIE MENTORÓW

wrzesień
1 miesiąc

przygotowanie mentorów do roli w programie i założeń mentoringu, zapoznanie ze specyfiką placówek (np. 2 dniowe szkolenie)

SZKOLENIE WPROWADZAJĄCE DLA ZESPOŁÓW PROJEKTOWYCH

październik

atrakcyjna dla młodzieży forma zapoznania z metodami pracy w programie, wsparcie w wybraniu celów i tematu programu, tak aby grupa po szkoleniu umiała przedstawić w szkole czego się dowiedziała, wiedziała jakie są kolejne kroki i co powinna zrobić

MENTORING

listopad – kwiecień
5 miesięcy

określenie ram wsparcia mentorskiego (wizyty w szkołach min. 2, konsultacje, określenie roli mentora)

PROCEDURA PRZYZNANIA GRANTU (opcjonalnie)

grudzień
1 miesiąc

przygotowanie jasnych procedur przyznawania i rozliczania grantów, zakładających partycypację młodzieży w przygotowaniu wniosku o grant; sprawne udzielanie informacji zwrotnej dotyczącej prawidłowego przygotowania wniosku, pomoc w przypadku trudności

PROJEKTY W SZKOŁACH

listopad – maj
max. 6 miesięcy

wsparcie na kolejnych etapach projektu – komunikacja na temat wyzwań monitoring etapów projektów (np. poprzez spotkanie online z mentorami) zebranie dokumentacji projektu – sprawozdanie z realizacji

SZKOLENIE PODSUMOWUJĄCE

maj – wydarzenie
1-dniowe

stworzenie warunków do podsumowania działań w programie podsumowanie na ile działania w projekcie przyczyniły się wzmocnienia kompetencji społecznych i obywatelskich

WYDARZENIE PODSUMOWUJĄCE PROGRAM

maj – czerwiec
wydarzenie 1-dniowe

stworzenie możliwości zaprezentowania dokonań grupy innym uczestnikom programu zadbanie o moment świętowania sukcesów

DOBRE PRAKTYKI W PROGRAMIE OBY MŁODZIEŻ W ROKU SZKOLNYM 2019/2020

W tej części publikacji prezentujemy pomysły na projekty zrealizowane przez zespoły w pierwszej edycji programu Oby Młodzież w roku szkolnym 2019/2020. Rozdział powstał na podstawie relacji przesłanych przez młodzież. W relacjach (oprócz zrealizowanych pomysłów) można zobaczyć proces projektu; cele i zamierzenia, trudności jakie napotkał zespół i to czego nauczył się podczas realizacji przedsięwzięcia.

ŚCIEŻKA MŁODZI W AKCJI

Młodzi w Akcji to prawdopodobnie najbardziej rozrywkowa ścieżka programu Oby Młodzież, gdyż z założenia zachęca młodych ludzi do doskonalenia się w umiejętności zabawy. Zadaniem zespołu jest stworzenie Kroniki Sportowej zainspirowanej grami i zabawami z dawnych lat. Jaką dokładnie formę owa kronika przybierze, zależy wyłącznie od wspólnej decyzji uczestników i uczestniczek programu, przy czym możliwości jest bez liku, na przykład: piknik rodzinny, publikacja, festiwal, turniej, bal, reportaż, wystawa, gra terenowa, cykl tutoriali, blog tematyczny itp. Ostateczna decyzja, co do formy projektu powinna wynikać z rozpoznania sytuacji lokalnej, czyli odpowiedzi na co najmniej dwa pytania: jak pozyskamy wiedzę o dawnych grach i zabawach z naszej okolicy? Oraz jak się tą wiedzą podzielimy, aby ktoś na tym skorzystał? W ten sposób młodzi ludzie uczą się postaw obywatelskich: wrażliwości na doświadczenia innych, w tym wypadku głównie seniorów oraz myślenia o potrzebach osób w swoim otoczeniu i działania na ich rzecz. Ścieżka Młodzi w Akcji inspiruje do budowania społeczności, szukania sojuszników i nawiązywania partnerstw, poszerza wiedzę o lokalnej kulturze, dzięki czemu pogłębia poczucie przynależności, pomaga przywracać kontakty osobiste w miejsce tych internetowych, a dzięki przyjemnemu tematowi pobudza, angażuje i daje radość. Ponadto zastosowanie metody projektu przekłada się na kształtowanie kompetencji kluczowych, takich jak umiejętność szukania informacji, planowania działań czy współpracy w grupie, które mogą się przydać młodym ludziom w przyszłości, na przykład na rynku pracy.

Anna Mitura, mentorka w ścieżce Młodzi w Akcji

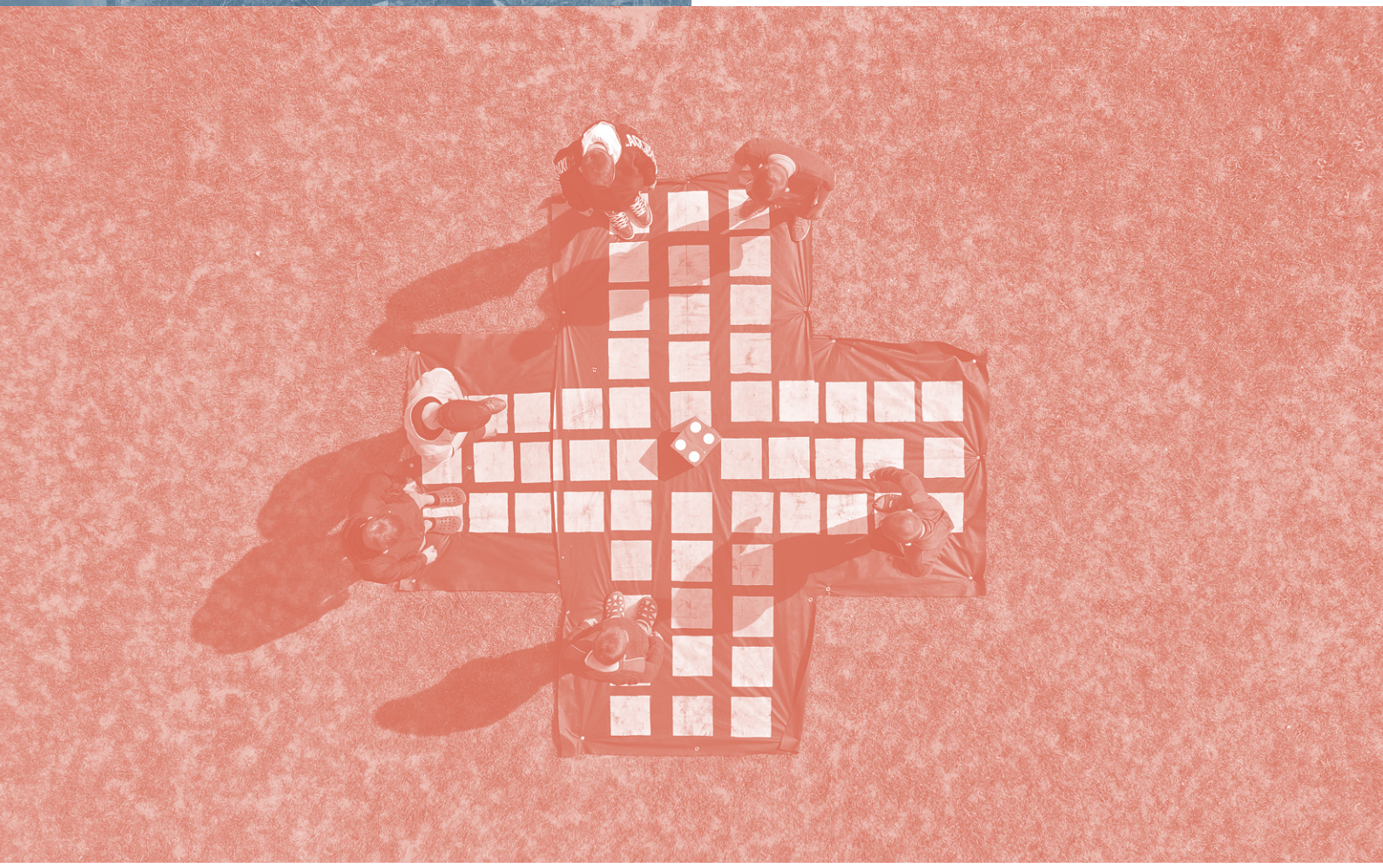

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworku

„Poznaliśmy się w MOW-ie w Jaworku. Zdecydowaliśmy się na udział w tym projekcie, ponieważ chcieliśmy ciekawie spędzić czas, zrobić coś dla siebie i innych.

Podjęliśmy działania w ramach ścieżki Młodzi w Akcji – Kronika Sportowa. Postanowiliśmy zorganizować w szkole Mikołajkowy Turniej Gier i Zabaw Dawnych. Chcieliśmy zintegrować młodzież z naszego MOW-u, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Jaworku i młodzież ze Szkoły Podstawowej w Grębkowie. Stwierdziliśmy, że taka aktywność nie tylko pozwoli nam spędzić wspólnie czas, ale też przy okazji nauczymy się czegoś o tym, jak wyglądały gry i zabawy w czasach naszych rodziców i dziadków.

Chcieliśmy zacząć pracę jak najszybciej, zaplanowaliśmy więc wielki finał na grudzień. Podczas realizacji projektu każda z osób biorących udział miała przydzielone zadanie i odpowiadała za nie. Podzieliliśmy się według upodobań, rezerwując sobie zajęcia, które każdemu odpowiadały najbardziej. Następnie zgromadziliśmy pomoce do gier i przetestowaliśmy je. Wybraliśmy sobie miejsca, w których rozstawiliśmy się następnie podczas turnieju. Sporządziliśmy instrukcje, tak by były dla każdej osoby zrozumiałe. Zajmowaliśmy się swoimi stanowiskami, pomagaliśmy i każdemu osobno tłumaczyliśmy zasady, a następnie czuwaliśmy nad przebiegiem gry.

Jesteśmy dumni z pomysłu, jaki zrealizowaliśmy, z tego, że w skuteczny sposób udało nam się wypromować zajęcia na świeżym powietrzu. Ponadto projekt udało nam się przeprowadzić według planu, sprawnie, wzbogacając go w różnego rodzaju atrakcje, takie jak poczęstunek i dyskoteka na zakończenie. Wszyscy byli obecni, co uważamy za duży sukces! Poznaliśmy nowe sposoby spędzania wolnego czasu oraz nauczyliśmy się lepiej współpracować w grupie".

Opiekunki zespołu: Eliza Bergiel, Jolanta Olędzka

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Białej im. Ireny Sendlerowej

„Jesteśmy zgraną grupą z MOS, mamy podobne cele i poglądy. Zostałyśmy zachęcone do projektu przez wychowawczynie oraz koleżanki, które wzięły udział w szkoleniu w Wildze. Lubimy przełamywać rutynę codziennego dnia i nie lubimy się nudzić.

Chciałyśmy przypomnieć dawne gry i zabawy, a także pokazać, że internet to nie wszystko. Można wesoło spędzić czas w towarzystwie koleżanek i kolegów jak kiedyś nasi rodzice i dziadkowie. Stwierdziłyśmy, że podjęty przez nas

temat dawnych gier i zabaw może być szansą na nawiązanie głębszych relacji z rodzicami i dziadkami oraz innymi dorosłymi osobami.

Projekt polegał na zorganizowaniu balu karnawałowego w Tłusty Czwartek. Cały nasz pomysł opierał się na włączeniu w życie dawnych gier i zabaw oraz degustacji pączków. Bal odbył się we współpracy z Szkołą Podstawowa w Białej [klasami] I-III. Miejscem organizacji balu była sala sportowa w MOS Biała. Za pośrednictwem facebooka włączyłyśmy też osoby spoza społeczności MOS, by wsparły nas w organizacji balu. Podczas realizacji tego zadania towarzyszyło nam szczęście i satysfakcja. Wszystko wyszło nawet lepiej niż tego oczekiwałyśmy. Dzieci klas I-III wykazały ogromne zainteresowanie oraz zaangażowanie wszelakiego rodzaju grami, które wspólnie dla nich przygotowałyśmy. Wszyscy uczestnicy projektu wyszli z zadowoleniem na twarzy i małym upominkiem. Było bardzo wesoło, energicznie i słodko. W organizacji wszystkich działań pomagały nam opiekunki naszego zespołu. W zaplanowaniu działań wspierała nas mentorka.

Największą satysfakcję sprawiła nam radość dzieci i to, jak bardzo zaangażowały się w zabawy. Na samym początku, sparaliżował nas stres, bałyśmy się, że to co zaplanowałyśmy nie wyjdzie tak jak byśmy tego oczekiwały. Sprawą wiadomą jest to, że praca z dziećmi nie należy do najłatwiejszych. Okazało się jednak, że strach ma wielkie oczy!

Miałyśmy problem z początkowym etapem, czyli wymyśleniem i zaplanowaniem działań – dzięki warsztatom z naszą mentorką udało nam się ustalić, jak praca nad takim projektem powinna wyglądać. Jesteśmy dumne z tego, co osiągnęłyśmy."

Opiekunki zespołu: Beata Sikora, Ewelina Węgrzyn-Lewicz

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii „SOS" nr 1 w Łodzi

„Jesteśmy uczniami i uczennicami VIII klasy Szkoły Podstawowej nr 209 przy Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii „SOS" nr 1 w Łodzi. Chcieliśmy wziąć udział w projekcie ze względu na możliwość rozwoju osobistego, stymulowania kreatywności, ale również na możliwość integracji społecznej i poprawy wizerunku wśród społeczności.

Dawne gry i zabawy kluczem do poznania się i nawiązania sojuszy. Chcieliśmy poznać różnorodne formy spędzania czasu wolnego oraz pokazać je naszym kolegom i koleżankom. Nasze działania miały na celu zintegrować społeczność lokalną i pokazać, że jako wychowankowie MOS-u mamy wiele do zaoferowania. Chcieliśmy dobrze poznać świetlicę TPD oraz ich wychowanków, którzy pozostają w ścisłym sąsiedztwie z naszą placówką, by wspólnie realizować różnorodne projekty i nawiązać z nimi ciągłą współpracę.

Zorganizowaliśmy spotkania z wychowankami TPD, dzięki którym lepiej się poznaliśmy. Nawiązaliśmy kontakt z ośrodkiem sportowym, w którym postanowiliśmy zorganizować wyjazdowy finał, podczas którego mieliśmy zaprezentować dawne gry i zabawy. Niestety, ze względu na pandemię, musieliśmy wstrzymać realizację finału naszych działań. W naszych działaniach wspierała nas nasza społeczność lokalna. Dyrekcja TPD – zakupiła pizzę podczas wspólnych zajęć; zobowiązała się do pokrycia kosztów poczęstunku podczas wspólnych zajęć oraz wydruku zdjęć z realizacji projektu. Świetlica TPD – przygotowała poczęstunek – słodycze, napoje, tosty. Socjoterapeuta TPD poprowadził zajęcia dla wychowanków MOS i podopiecznych świetlic. Nawiązaliśmy współpracę z właścicielem klubu judo oraz z wykładowcą Politechniki Łódzkiej, który zobowiązał się pomóc podczas opracowania prezentacji multimedialnej.

Najbardziej dumni jesteśmy, że udało nam się nawiązać współpracę z pobliską świetlicą oraz zmotywować się do aktywności podczas realizacji projektu. Największą trudnością było pokonanie nieśmiałości, przełamanie własnych barier i nawiązanie relacji z młodzieżą TPD.

Udział w projekcie pozwolił na rozwój naszej kreatywności. Mieliśmy też możliwość poznania nowych osób z pobliskiej okolicy, zaprezentowania siebie i swoich zalet. Nauczyliśmy się współpracy z różnorodnymi instytucjami oraz współdziałania w różnych sytuacjach zadaniowych.

Opiekunka zespołu: Jolanta Piasecka-Grudzień

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Lidzbarku Warmińskim

„Znamy się z przypadku, zostaliśmy przydzieleni do jednej grupy wychowawczej. Jesteśmy zgrani i lubimy wyzwania. Nasza wychowawczyni zaproponowała nam udział w projekcie. Lubimy zajęcia sportowe oraz wyzwania. Ten projekt był dla nas czymś nowym i bardzo chętnie się go podjęliśmy.
Korzystając z działań projektowych, chcieliśmy poznać nowe gry i zabawy, które moglibyśmy wykorzystywać w codziennym życiu. Stwierdziliśmy, że pokażemy naszym znajomym ze szkoły, że zabawa na świeżym powietrzu to nie tylko piłka nożna i siatkówka.

Wspólnie ustaliliśmy, jakie gry i zabawy będziemy promować. Wybraliśmy osoby odpowiedzialne za pilnowanie porządku na poszczególnych stacjach gier. Stworzyliśmy gazetkę, opisującą wszystkie możliwe aktywności. Przygotowaliśmy poczęstunek i zaprosiliśmy do udziału wszystkich wychowanków ośrodka. Dzień był pełen zabawy i śmiechu, a przede wszystkim dumy z efektów naszej pracy.

W przygotowaniu naszych działań pomogli nam przede wszystkim pracownicy ośrodka, w szczególności opiekunka naszego zespołu, pani Marta.
Udało się nam zintegrować, dobrze bawić w miłej atmosferze. Wypełnienie przerw między lekcyjnych pozwoliło nam się odstresować. Chłopcy skakali na skakankach, grali w gumę. Starsi pomagali młodszym. Żałujemy, że ze względu na pandemię nie zdążyliśmy zorganizować festynu z udziałem uczniów okolicznych szkół.

Szkolenie w Wildze było nowym doświadczeniem, pokazało nam, że potrafimy sami zaplanować działania i je zrealizować. Poznaliśmy cudownych ludzi, z którymi podtrzymujemy przyjaźnie. Spotkania z mentorem w pewnym stopniu mobilizowały nas do działania, zawsze chcieliśmy pokazać się z jak najlepszej strony".

Opiekunka zespołu: Marta Augun

Pienińska Szkoła Branżowa I stopnia im. ks. Franciszka Blachnickiego w Szczawnicy

„Wszyscy jesteśmy uczniami PSB w Szczawnicy. Zdecydowaliśmy się na realizację projektu, gdyż jego tematyka jest bardzo ciekawa. Chcieliśmy poznać zabawy, które były popularne w poprzednich pokoleniach.

Chcieliśmy pokazać nowe, rzadko spotykane gry naszym rówieśnikom i zachęcić ich do udziału we wspólnej zabawie. Stwierdziliśmy, że projekt będzie dobrą okazją do zintegrowania mieszkańców naszej miejscowości.

Celem naszych działań było dotarcie do osób starszych z terenu Szczawnicy i poznanie dawnych gier i zabaw. Następnie podczas imprezy otwartej mieliśmy w formie zawodów dla uczniów innych szkół zaprezentować dawne gry i zabawy. Miał być poczęstunek, upominki i wiele innych atrakcji. Niestety koronawirus przeszkodził nam w tych działaniach i nagraliśmy 3 filmiki przedstawiające gry: Skoczki, Pchełki i Bierki. Powstała bardzo ciekawa "Kronika sportowa z czasów zarazy". Jednak na tym nie kończymy i nasze działania będziemy chcieli zrealizować, gdy tylko będzie taka możliwość. Podczas realizacji projektu pomagała nam opiekunka zespołu oraz nasz mentor.

Najbardziej jesteśmy dumni z siebie, że udało nam się ten projekt wymyślić i wspólnie zacząć działać. Początkowe trudności związane z pisaniem planu działania pomógł nam rozwiać nasz mentor, co bardzo nam pomogło.
Projekt pozwolił nam poznać gry i zabawy, w które bawili się dawniej mieszkańcy naszych terenów: nasze babcie, sąsiadki i znajome. Było to ciekawe doświadczenie, które dużo nas nauczyło".

Opiekunka zespołu: Renata Kubik

Branżowa Szkoła I Stopnia „ START “ we Włocławku

„Znamy się ze szkoły – jesteśmy w tej samej klasie drugi rok. Do udziału w projekcie zachęciła nas możliwość zintegrowania mieszkańców naszego miasta oraz pomocy innym.

Chcieliśmy zaprosić lokalną społeczność do udziału w dawnych grach i zabawach podczas charytatywnego festynu. Uznaliśmy, że takie spotkanie może być dobrą okazją do zintegrowania społeczności, wspólnej zabawy oraz rozmawiania o dawnych zwyczajach.

Przeprowadziliśmy wywiady z seniorami na temat dawnych gier i zabaw, wybraliśmy i przetestowaliśmy gry, które miały zostać włączone do wydarzenia finałowego. Rozpoczęliśmy zbiórkę fantów na loterię charytatywną, ustaliliśmy datę, miejsce oraz plan wydarzenia oraz zaprojektowaliśmy plakat informacyjny. Niestety, ze względu na wybuch pandemii nie udało nam się przeprowadzić finału projektu. Chcielibyśmy jednak powrócić do realizacji tych pomysłów w przyszłym roku.

Udało nam się zaplanowanie wydarzenia, które nie mogło się odbyć z przyczyn pandemii. Jesteśmy dumni ze wspólnej współpracy i zaangażowania oraz udziału w tym projekcie.

Nauczyliśmy się nowych metod współpracy w grupie oraz poznaliśmy ciekawe gry i zabawy z dawnych lat. Najbardziej pomocne w realizacji projektu było szkolenie w Wildze, spotkanie i konsultacje z mentorem oraz cotygodniowe spotkania naszej grupy projektowej”.

Opiekunka zespołu: Justyna Baliczak

ŚCIEŻKA MŁODZI PRZEDSIĘBIORCZY

By sprostać wyzwaniom, jakie stawia przed nami współczesny świat, rynek pracy i społeczno-ekonomiczne otoczenie, współczesny człowiek powinien być wyposażony w odpowiednie kompetencje. Jedną z najbardziej pożądanych kompetencji jest przedsiębiorczość i inicjatywność. Z badań wynika, że ponad połowa rodziców chciałaby, aby ich dziecko, gdy dorośnie wykazywało inicjatywę i przedsiębiorczość oraz, że inicjatywności i przedsiębiorczość jest jedną z najbardziej poszukiwanych na rynku pracy umiejętności.

Przygotowana w ramach projektu Oby Młodzież ścieżka edukacyjna Młodzi Przedsiębiorczy, w ramach której uczestnicy projektowali własne firmy, stworzyła uczniom i uczennicom wiele okazji do rozwijania swojej przedsiębiorczości, w tym składających się na nią umiejętności, takich jak: kreatywność, innowacyjność, zdolność do planowania i wcielania pomysłów w czyn, do określania i wyznaczania celów, promowania swoich pomysłów, zdolność do pracy zespołowej i nawiązywania współpracy, zdolności organizatorskie oraz chęć do zdobywania nowej wiedzy i umiejętności oraz wykorzystywania ich w swoich działaniach.

Projektując swoje firmy oraz związane z tym działania, młodzież mogła wykazać się kreatywnością np. wykonując samodzielnie „kanapę z odzyskanych części" (pół samochodu dostało drugie życie) czy projektując graficznie materiały promocyjne swojej szkoły. Udział w projekcie zwiększył wśród uczestniczących w nim uczniów kompetencje związane z praca zespołową, w tym umiejętność wyrażania własnego zdania, dyskutowania i rozwiązywania naturalnych w grupie konfliktów – jak sami uczniowie piszą „współpraca w zespole była elementem trudnym i ciągle rozwiązywaliśmy jakieś problemy" , ale „nauczyliśmy się lepiej współpracować w zespole". Ze swoimi pomysłami uczniowie wyszli poza szkołę umiejętnie przekonując innych do swoich pomysłów i zdobywając sojuszników dla swoich działań nawiązując „wartościowe kontakty z przedstawicielami lokalnej społeczności – firmami i przedsiębiorcami". Udało się im „wykorzystać ten czas na naukę nowych rzeczy" i program skończyli z „poczuciem sensownie spędzonego czasu".

O pomysłach, które zaplanowali i zrealizowali oraz o tym, co jeszcze dał im udział w programie i czego dowiedzieli się o sobie, możecie przeczytać w napisanych przez nich osobiście relacjach.

Magdalena Świderska, mentorka w ścieżce Młodzi Przedsiębiorczy

Batho Car

Konkurencja

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Wałbrzychu

„Chcieliśmy podjąć działania w ramach tematu „Bądźmy przedsiębiorczy", ponieważ interesuje nas proces założenia własnej działalności gospodarczej. Chcieliśmy zobaczyć, jak to jest prowadzić własną firmę. Postanowiliśmy, że skupimy się na dwóch działaniach: pomocy lokalnym mieszkańcom w pracach ogrodowych oraz na produkowaniu własnych przetworów.

Połączyliśmy działania na rzecz społeczności z założeniem własnej firmy. Współpraca ze sojusznikami i sojuszniczkami była ważną częścią tego projektu. Zanim podjęliśmy działania, postanowiliśmy lepiej zrozumieć zagadnienie przedsiębiorczości. Odwiedziliśmy Zakład Przetwórstwa Warzyw i Owoców w Ścinawie. Dzięki tej wizycie, poznaliśmy kulisy prawdziwej firmy, zobaczyliśmy jak wygląda jej działanie. Zrozumieliśmy też, że wytwarzanie przez nas przetworów z owoców nie jest możliwe. Przeprowadziliśmy ankietę wśród okolicznych mieszkańców. Wyciągnęliśmy na jej podstawie wnioski na temat możliwości zafunkcjonowania naszej firmy w najbliższym środowisku. Nasze doświadczenia podsumowaliśmy podczas „Otwartej narady wspólników", która odbyła się z udziałem społeczności naszego ośrodka. Opiekunowie projektu wspierali nas podczas wszystkich działań. Właścicielka Przetwórni Warzyw w Ścinawie przyjęła nas bezpłatnie, zapoznała nas z działalnością firmy i podzieliła się swoim doświadczeniem. Bibliotekarka udzielała nam wsparcia podczas poszukiwania informacji w sieci. Miejscowy cukiernik podarował nam ciasto na jedno z naszych spotkań. Intendentka przygotowała dla nas prowiant na wyjazdy. Samorząd wychowanków umożliwił nam przeprowadzenie podsumowania. Miejscowy przedsiębiorca podarował nam kilka zgrzewek wody mineralnej. Dyrektor MOS udostępniła nam narzędzia ogrodnicze.

Najbardziej dumni jesteśmy z faktu przekonania do siebie mieszkańców dzielnicy Poniatów. Jako wychowankowie Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii nie zawsze byliśmy przez sąsiadów ośrodka postrzegani pozytywnie. Ten projekt pomógł nam trochę zbliżyć się do tych ludzi. I ku naszemu zdumieniu spotkaliśmy się z dużą życzliwością. Pewnie, gdyby nie czas pandemii, udałoby się nam dokończyć nasze działania – pielęgnację ogrodów u tych osób. Najtrudniejsze dla nas było przeprowadzenie ankiety wśród właścicieli przydomowych ogródków – mieszkańców dzielnicy, w której znajduje się ośrodek. Wiedzieliśmy, że przeprowadzenie tej ankiety w bezpośrednim kontakcie z ludźmi pozwoli nam się dowiedzieć, czy nasze usługi znajdą w ogóle odbiorców. Podczas przeprowadzania ankiet dowiedzieliśmy się co inni myślą o nas.

Udało się nam wykorzystać ten czas na naukę nowych rzeczy. Mamy poczucie sensownie spędzonego czasu. Uważamy, że bardzo udała się współpraca między nami oraz między nami a dorosłymi, z którymi zetknęliśmy się podczas projektu. Każdy z nas miał szansę poznać własne mocne strony i zastanowić się nad własnymi słabościami".

Opiekunowie zespołu: Marta Skowrońska-Chycińska, Robert Jarosz

Zespół Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batko w Chorzowie

„Zobaczcie pomysł na firmę, grupy z Chorzowa. Mimo, że reprezentowali tak różne zawody, połączyli siły, by zrealizować wspólny pomysł. Znamy się ze szkoły, mimo że jesteśmy z różnych klas i reprezentujemy różne zawody. Są wśród nas fryzjerki, cukiernik, krawcowa, fotograf i mechanicy samochodowi. Stwierdziliśmy, że pomoże nam to osiągnąć sukces w założeniu prężnie działającej firmy. Chcieliśmy stworzyć od podstaw własną firmę i lepiej zrozumieć, jak działają przedsiębiorcy w naszym rejonie. Firma, którą stworzyliśmy będzie wykonywała meble lub sprzęty użytkowe ze złomowanych części samochodowych. Głównym celem naszych działań było wprowadzenie na rynek nowego produktu, mało dostępnego i wykonanego z materiałów z odzysku.

Pracowaliśmy wspólnie i z podziałem na grupy, pozyskaliśmy części do naszego produktu, każdy z uczestników projektu miał jakiś wkład w jego realizację. Częściowo zaprezentowaliśmy półprodukt na naszej stronie szkolnej oraz w gazetce szkolnej umieszczonej przy wejściu do szkoły. Planowaliśmy zaprezentować uroczyście gotowy produkt w trakcie dni otwartych szkoły i targów edukacyjnych, ale pandemia pokrzyżowała nam plany.

Pomysł był wynikiem kreatywnego podejścia młodzieży – przy wsparciu lokalnej społeczności udało się przekuć go na rzeczywistość.

Przez cały okres działań wspierała nas nasza lokalna społeczność. Opiekunka koordynowała nasze działania, mobilizowała do pracy i przypominała o terminach. Pani Aleksandra Zdaniewicz z biblioteki udostępniła nam miejsce w bibliotece, częstowała nas herbatą oraz służyła dobrą radą. Pan Andrzej Rutkowski udostępnił nam materiały wygłuszające karoserię. Pan Harald Kajzer, dyrektor szkoły, udostępnił warsztat, w którym tworzono kanapę oraz podarował siedzisko z innego samochodu. Szkolny rzemieślnik udostępniał narzędzia. Inni uczniowie pomagali przy drobnych pracach. Pracownicy złomowiska OLMET pozwolili bezpłatnie wybrać samochód, który przekształcamy na kanapę, pomogli w otrzymaniu ostatecznego kształtu, udostępnili plac i narzędzia oraz przywieźli do szkoły to, co było nam niezbędne. Niektórzy szefowie z zakładów pracy, gdzie odbywamy praktyki włączyli się w pomoc realizacji tego projektu. Mentor entuzjazmem i obiektywnym spojrzeniem na nasz projekt, także dodał nam energii do pracy.

Jesteśmy dumni z naszego pomysłu oraz ze stworzenia kanapy z odzyskanych części (pół samochodu dostało drugie życie). Cieszymy się, że zostanie coś po nas, gdy opuścimy mury szkolne oraz z tego, że udało nam się współpracować mimo różnych zdań i innych potrzeb. Współpraca w zespole była elementem trudnym i ciągle rozwiązywaliśmy jakieś problemy, ostatecznie jednak wszystko układało się dobrze.

Nauczyliśmy się lepiej współpracować w zespole oraz nawiązywać wartościowe kontakty z przedstawicielami lokalnej społeczności – firmami i przedsiębiorcami".

Opiekunka zespołu: Iwona Gawor

Zespół Szkół nr 7 im. Stanisława Mastalerza w Katowicach

„Naszym projektem chcieliśmy wypromować naszą szkołę, pokazać jej mocne strony w lokalnej społeczności. Zauważyliśmy, że w szkole wiszą nieaktualne kalendarze, brakowało też ciekawych gadżetów, którymi moglibyśmy się pochwalić. Jednocześnie chcieliśmy poznać lepiej świat reklamy – samodzielnie zorganizować działania promocyjne i nauczyć się tego, jak działa firma w praktyce. W projekcie pomagała nam Wychowawczyni. Do realizacji projektu zaangażowała się również Pani Dyrektor, Pani która zajmuje się szkolnym Facebookiem, czy administrator szkolnej strony internetowej. W wydrukach pomagała nam Pani Sekretarz Szkoły, a w niektórych działaniach promocyjnych Pan Wicedyrektor. Pani Dyrektor mówiła o naszym projekcie w środowisku lokalnym. Pomocy udzielili rodzice, zapewniając poczęstunek na spotkanie z mentorem, a od sponsorów otrzymaliśmy gadżety na wyjazd do Warszawy, min. koszulki z IEM czy nasze kopalnioki.

Jesteśmy dumni, że projekt poszedł po naszej myśli. Udało nam się stworzyć gadżety, a o naszej firmie – Kreatywnym Mastalerzu – dowiedziało się wiele osób w naszej szkole i lokalnej społeczności. Trudna okazała się dla nas współpraca w grupie, jednak z każdym kolejnym zadaniem uczyliśmy się coraz więcej o tym, jak iść na kompromis i mądrze dyskutować.
Nauczyliśmy się tworzenia własnego biznesplanu, dysponowania własnym budżetem. Dzięki szkoleniu w Wildze zrozumieliśmy, że do efektywnej pracy potrzebne jest ustalenie zasad – regulaminu, planu działań, podziału obowiązków".

Opiekunka zespołu: Renata Mrozik

ŚCIEŻKA SZTUKA ZAANGAŻOWANIA

Rozumienie sztuki współczesnej i jej zjawisk umożliwia empatyczny kontakt z otaczającym światem, a posługiwanie się jej językiem pozwala na komunikowanie istotnych informacji w sposób najbardziej adekwatny do społeczności, z którą się konfrontujemy bądź współpracujemy. Metaforyczny czy symboliczny język sztuki pozwala na konkretyzowanie i przekazywanie treści, które w inny sposób mogłyby powodować konflikty lub budować mury.

Dzięki różnym formom sztuki, którą włączamy w procesy edukacyjne, możemy ekspresyjnie komunikować się ze światem w ważnych dla nas sprawach, a jednocześnie zachować bezpieczny dystans wynikający z umowności sztuki i różnorodności konwencji jej odbioru. Jednakże, aby tworzyć potrzebna jest szczerość i uważność, której młodzieży nie brakuje, jeśli tylko stworzone zostaną odpowiednie warunki bezpieczeństwa i zaufania. Takie stworzono w programie Oby Młodzież. Uaktywniono naturalne zasoby młodych ludzi, którzy umocnili poczucie własnej sprawczości przez podejmowane działania dla dobra swoich społeczności, a przy tym dla samych siebie. Każde działanie człowieka przyjmuje jakąś formę, dlatego znajomość możliwości i sposobów wypowiedzi oraz umiejętność ich stosowania ukierunkowuje na kreatywne rozwiązywanie problemów. Sztuka społecznie angażująca spełniła tu rolę kondensatora emocji i poglądów, które początkowo uznano za problematyczne. Twórcze działania przyniosły namysł, a w konsekwencji pozytywną zmianę. Poczucie obywatelskie objawiło się podczas działań, które miały na celu wpływ na społeczne postrzeganie takich zagadnień jak problemy klimatyczne, mądra aktywność w świecie nadprodukcji czy porzucenie bierności w pomaganiu innym. Język sztuki okazał się potrzebny, a wręcz niezbędny, bo uwzględniał indywidualny namysł, jednostkową wrażliwość, a jednocześnie dbałość o dobrostan wszystkich uczestników i odbiorców projektu.

Myśląc o procesach, które udało się przeprowadzić, to z dumą możemy powiedzieć, że jako edukatorzy, niezależnie od rodzaju ścieżki mentoringu „rozniecaliśmy ogień, a nie napełnialiśmy pustych wiader" (za Heraklitem z Efezu, VI-V p.n.e.). Praca metodą projektu nadała działaniom strukturę, dzięki której młodzież nauczyła się samodzielnie wyznaczać cele, wybierać priorytety i sprawnie je realizować, przy czym nabierała kompetencji organizacyjnych, logistycznych, promocyjnych i społecznych. Problemowe podchodzenie do edukacji i możliwość twórczych poszukiwań, w odróżnieniu do podawczej realizacji wszelkich podstaw programowych, pozwala na holistyczny rozwój uczniów przy autentycznym ich zaangażowaniu. Niezależnie od formy ostatecznych efektów zauważyli wagę swojej odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i świat, którego kondycja wydaje się gasnąca.

Dzięki mocy sztuki i twórczości, którą włączyliśmy w projekcie zgodnie z zasadami nowoczesnej edukacji, możemy uwewnętrzniać wiedzę i nabyte umiejętności.

Świat ma szansę stać się lepszy, gdy młodzi ludzie bardziej go rozumieją, doceniają i szanują!

Małgorzata Minchberg, mentorka w ścieżce Sztuka Zaangażowania

Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2 w Różanymstoku

„Jesteśmy żywiołowi, energiczni, chętni do działania. Znamy się z Ośrodka Socjoterapii w Różanymstoku. Zdecydowaliśmy się na udział w projekcie, aby zaangażować młodzież do działań artystycznych i zmieniać świat przez sztukę. Z pomocą projektu chcieliśmy wyrazić swój stosunek do używek, które niosą za sobą wiele niebezpieczeństw i problemów życiowych. To dla nas bardzo ważny temat. Postawiliśmy na formę artystyczną, aby wyrazić to komunikatywnie, mocno i wyraźnie – przedstawienie „Fire show" (taniec z ogniem), czyli widowisko cyrkowe wymagające manipulacji płonącymi przedmiotami. W spektaklu chcieliśmy dać odczuć widzom, że jesteśmy ludźmi ze swoimi wadami. Upadamy, ale nadal mamy wybór, aby godnie żyć. Nasze działania miały pokazać, że alternatywą dla uzależnień może być pasja sztuki. My mamy swoją sztukę cyrkową, która zmienia nas, a wzmocniona muzyką i sztuką wizualną, może zmieniać także innych.

Stworzyliśmy spektakl tańca z ogniem, który zaprezentowaliśmy dwukrotnie – podczas spotkania z rodzicami oraz w augustowskim MOW-ie. Równie ważne, co efekty naszej pracy, były dla nas regularne spotkania w naszej grupie. Projekt był inspiracją do założenia grupy i stworzenia przestrzeni tylko dla Nas. Odbywały się cotygodniowe spotkania trwające 4-5 godzin, podczas których rozmawialiśmy, ćwiczyliśmy a przede wszystkim poznawaliśmy się. Głównym narzędziem podczas spotkań była metoda Pedagogiki Cyrku, ale także zajęcia z ruchu, improwizacji oraz techniki socjoterapeutyczne (budowanie relacji, kontrola emocji). Wszyscy pracownicy Ośrodka wykazali się dużą życzliwością i pomocą. Wychowawcy i dyrektor wspierali nasze pomysły i działania. Mieliśmy dostępną salę gimnastyczną i teatralną. Doceniamy, że mieliśmy możliwość prób ogniowych, nawet w dobie pandemii. Nauczyciel religii, ksiądz Józef, wsparł nas podczas pokazu w MOW w Augustowie.

Najbardziej jesteśmy dumni z tego, że udało Nam się stworzyć spektakl ogniowy, sam proces i praca nad nim, dały nam dużo satysfakcji. Udało nam się współpracować, stworzyć grupę i mimo wszelkich przeciwności i początkowego rozpadu grupy, daliśmy radę. Wystawiliśmy fragment na wspomnianym zjeździe w grudniu, a całość pokazaliśmy w MOW w Augustowie. Najtrudniejszą trudnością podczas realizacji projektu były bardzo trudne emocje, rezygnacja niektórych osób.

W czasie projektu uczyliśmy się budowanie zaufania, pozytywnych emocji,

pojednania, rozwijania pasji oraz budowania grupy i relacji. Praca nie była łatwa. W wielu momentach musieliśmy uporać się z negatywnymi emocjami czy z niechęcią do pracy".

Opiekunka zespołu: Wiolka Woronowicz-Lingo

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Złotoryi

„Jesteśmy grupą młodzieży z SOSZW w Złotoryi. Uczęszczamy do klas I i III branżowej. W naszym projekcie chcieliśmy pracować z wizerunkiem uczniów i uczennic w mieście. Chodzimy do szkoły specjalnej i zdarza się, że musimy się mierzyć ze stereotypami. Stwierdziliśmy, że posłużenie się sztuką może pomóc nam dotrzeć do naszej społeczności lokalnej. Nasze plany kilkukrotnie były zmieniane. Chcieliśmy naszymi działaniami zapoczątkować dyskusję nad hasłem "My wychowywani, my odkrywani", które symbolizuje dla nas to, co codziennie dzieje się w naszym ośrodku. Stwierdziliśmy, że przedstawimy to w formie kolażu, który będzie widoczny przed budynkiem naszej szkoły. Niestety, z powodu trudności organizacyjnych musieliśmy zmienić nasze plany. Ostatecznie stworzyliśmy film z przesłanymi zdjęciami i promocją hasła "Wychowani My Odkrywani". Mamy nadzieję, że dotrze on do wielu osób. Ogromne było wsparcie dyrektora szkoły i jemu należą się podziękowania. Spotkaliśmy też cudowną choreograf, która chciała nam pomóc i pana kamerzystę, który zupełnie za darmo miał nagrać dla nas teledysk.

Najbardziej wartościowa jest refleksja nad hasłem „Wychowani My Odkrywani", pochylenie się nad nim i uzmysłowienie sobie co kryją w sobie te słowa. Najtrudniejsze były spotkania z artystami. Zawsze byliśmy nastawieni bardzo pozytywnie i zawsze chcieliśmy działać, poznać nowe. Niestety po tych pierwszych spotkaniach nie udawało nam się doprowadzić działań do skutku.
Nauczyliśmy się tego, jak ważne jest wzajemne wspieranie się w zespole, szczególnie w trudnych momentach. Jednocześnie uczyliśmy się elastycznego dostosowywania planów do zmieniających się okoliczności".

Opiekunka zespołu: Justyna Kościuk

Fryzjerstwo naszą pasją!

PROJEKT:
"FRYZURY ŚLUBNE
INSPIROWANE LOKALNYM
DZIEDZICTWEM KULTURY"

Zespół Szkół nr 3 im. M. Kopernika w Wieluniu

„Poznałyśmy się w szkole, do której obecnie chodzimy. Część grupy stanowią dziewczyny z klasy trzeciej oraz dziewczyny z klas pierwszych. Zdecydowałyśmy się realizację projektu CEO "Oby Młodzież", bo chcemy rozwinąć swoje umiejętności zawodowe i pochwalić się nimi naszej społeczności. Chciałyśmy się sprawdzić w realizacji dużego projektu. Stwierdziłyśmy, że umiejętność zaplanowania dużego przedsięwzięcia przyda nam się w życiu.
Naszym projektem chcemy zmotywować dziewczyny wybierające zawód fryzjerski do odważnej realizacji swoich planów. Chciałyśmy wspierać te młode dziewczyny, a także zachęcać młodzież do udziału w projektach i konkursach.
Projekt czerpał z dziedzictwa kulturowego regionu, jednocześnie był kreatywnym podjęciem wyzwań zawodowych.

Nasze działania nawiązywały do dziedzictwa kulturowego naszego regionu. Zaprojektowałyśmy trzy nowoczesne fryzury ślubne, inspirowane historycznymi miejscami i postaciami z okolic Wielunia. Każda fryzura reprezentowała inny okres: barok, modernizm oraz współczesność. Na koniec projektu zrealizowałyśmy sesję zdjęciową prezentującą nasze projekty na tle obiektów historycznych. Modelki miały na sobie również stroje nawiązujące do prezentowanego okresu. Udało nam się też zwiedzić dworek w Ożarowie, który posłużył jako inspiracja i tło sesji. Sukces naszego projektu zawdzięczamy wsparciu innych osób. Pan Jarek Kubat – nauczyciel, który robił zdjęcia. Pani Ania Gliniarz – nasza opiekunka projektu, która te zdjęcia wybierała, nosiła do drukarni i zawieszała w szkole. Nasza mentorka pani Małgosia, która nas odwiedziła, inspirowała, podpowiadała nam. Warto wspomnieć o dyrektorze dworku w Ożarowie – bo to przemiły człowiek, dzięki któremu pan Jarek zrobił nam profesjonalną sesję. Pani Ania Lach – właścicielka zaprzyjaźnionego salonu fryzjerskiego, która pozwoliła na zrobienie zdjęć w swoim salonie.

Najbardziej jesteśmy dumne z finału (wprawdzie niepełnego, ale i tak spektakularnego jak na czas pandemii). Cieszymy się, że efekty naszej pracy są podziwiane w sieci. Niektóre z nas otworzyły się na innego człowieka – zaprezentowałyśmy nasza pracę na pięknych zdjęciach. Obawiałyśmy się, czy uda nam się wykonać zaplanowane fryzury – okazało się, że pomimo trudnego wyzwania, świetnie sobie poradziłyśmy. Nauczyłyśmy się współpracy, pracy w grupie. Jeśli któraś czegoś nie potrafiła, to druga ją wspierała, podpowiadała jej, naprowadzała. Wszystkim zależało na wspaniałym efekcie końcowym. To jest dla nas najbardziej cenne w całym projekcie".

Opiekunka zespołu: Anna Urszula Gliniarz

ŚCIEŻKA KLIMAT TO TEMAT

Stajemy dziś przed wyzwaniem zmian klimatu i globalnego ocieplenia. Debatujemy nad polityką klimatyczną i adekwatnymi krokami przeciwdziałającymi skutkom kryzysu. Szukamy sposobów na sprawiedliwą transformację gospodarki. 15 marca 2019 roku na fali międzynarodowego obywatelskiego ruchu uczniów, uczennic i studentów, również na ulicach polskich miast młodzież protestowała przeciw bierności polityków wobec kryzysu klimatycznego.

Od tego momentu młodzi ludzie coraz częściej uczestniczą w licznych demonstracjach, zasilając swymi działaniami młodzieżowe strajki klimatyczne. Na transparentach widnieją obrazy i napisy nawołujące do koniecznych zmian: „Ratujmy Ziemię", „Zmiana systemu, nie klimatu". Polska opisywana jest jako „Kraina węglem i smogiem płynąca", gdzie „Orzeł biały w sadzy cały". Młodzież wychodzi na ulicę z hasłami: „Edukujcie – nie emitujcie", „Najpierw natura – potem matura", „Nasze życie jest ważniejsze niż wasz komfort" czy „Po co mam się uczyć skoro nie słuchacie uczonych". Manifestuje pod hasłami: „Nie podnoście nam temperatury", „Nie zabierajcie nam przyszłości!" – inspirując się m.in. głosem szwedzkiej aktywistki klimatycznej Grety Thunberg.

Ruch zaangażowania w sprawy klimatu niejednokrotnie stawia sprawę radykalnie alarmując: „Nie mamy planety B". Wzywa społeczeństwo do zmiany świadomości („Środowisko ponad wszystko", Bądźmy dalEKOwzroczni") oraz podjęcia konkretnych działań („Więcej dobrej energii", „Nie czas żałować kasy, gdy płoną lasy", „Brudna gleba, chleba nie da"). Można podsumować ten wysyp akcji i inicjatyw innym hasłem: „Robi się naprawdę gorąco".

W tym kontekście ścieżka „Klimat to temat" ma na celu włączenie młodzieży w rozbudzanie świadomości ekologicznej, motywowanie do odpowiedzialnych działań na rzecz środowiska,

Zaangażowanie w projekty społeczne o tematyce ekologicznej. Młodzież realizuje kampanie informacyjne o klimacie, tworzy „zielone" projekty, promuje działania ograniczające niekorzystny wpływ człowieka na zmianę klimatu. Udział w ścieżce klimatycznej wyposaża młodzież w wiedzę oraz praktyczne narzędzia do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Młodzi ludzie doświadczają aktywnej współpracy na rzecz środowiska. Dzięki nim zagadnienia związane ze zmianą klimatu stają się bardziej słyszalne, a katalog dobrych praktyk poszerza się o nowe, twórcze, lokalne i ekologiczne działania.

Anna Górka, mentorka w ścieżce Klimat to Temat

foto Tomek Mróz

foto Tomek Mróz

Zespół Szkół nr 2 im. Bolesława III Krzywoustego w Kołobrzegu

„Chcieliśmy zwrócić uwagę naszej lokalnej społeczności na kwestię zanieczyszczenia środowiska. Poprzez nasze działania chcieliśmy pokazać, jak wiele plastikowych odpadów generujemy i wskazać możliwe rozwiązania tego problemu. Pokazaliśmy, że istotne są dwa kierunki działań: ograniczanie użycia plastiku oraz ponowne wykorzystanie odpadów plastikowych.

Przeprowadziliśmy w wielu klasach lekcję, na której wyjaśnialiśmy jakie skutki niesie za sobą zmiana klimatu oraz pokazaliśmy jaki wpływ ma człowiek na środowisko naturalne. Stworzyliśmy prezentację oraz quiz, które pomogły nam utrwalić wiedzę i poprowadzić zajęcia w nietypowy sposób. Część naszej grupy wzięła udział w warsztatach artrecyklingowych, podczas których nauczyłyśmy się tworzyć piękne lampy z wykorzystanych plastikowych butelek.

Zorganizowaliśmy konkurs "Daj przedmiotom drugie życie", którym chcieliśmy zachęcić uczniów z naszej miejscowości do kreatywnego i praktycznego wykorzystywania odpadów, które w innym wypadku trafiłyby na wysypisko. Pokazaliśmy i udowodniliśmy, że wiele rzeczy, które mają wylądować w śmieciach, tym samym zanieczyścić Ziemię, mogą jeszcze uzyskać drugie życie.

„Otrzymaliśmy ogromne wsparcie ze strony naszej społeczności. Opiekunka naszego zespołu – pani Małgorzata Misterek, pani Dyrektor naszej szkoły pomagały nam na każdym etapie projektu. Nauczyciel – pan Mróz uwieczniał nasze działania na fantastycznych zdjęciach. Konserwator p. Adam pomógł nam zorganizować materiały na warsztaty. Pani z sekretariatu ubrała nasz regulamin w odpowiednią formę prawno-graficzną, wydrukowała przygotowane przez nas plakaty. Artystka Katarzyna Koperkiewicz poprowadziła w naszej szkole warsztaty artcyklingowe. Starosta Kołobrzeski objął honorowym patronatem nasz konkurs, a lokalna firma ufundowała nagrodę. Lokalne media – Telewizja Kablowa Kołobrzeg i portale internetowe nagłaśniały nasze działania.

Jesteśmy dumni z tego, że prowadziliśmy lekcje, mogliśmy postawić się w roli nauczycieli. To, że nasza społeczność szkolna słuchała tego, co mamy do powiedzenia, było bardzo motywujące. Naszym najlepszym działaniem było zorganizowanie konkursu pt. ,,Daj przedmiotom drugie życie". Dzięki niemu, wiele osób miało okazję wykazać się kreatywnością i stworzyć unikalne rzeczy z odpadów, które jeszcze mogą się przydać. Pokazaliśmy, jak wziąć odpowiedzialność za naszą planetę. Trudność sprawiło nam opracowanie strategii dotarcia do naszych odbiorców. Musieliśmy zastanowić się, w jaki sposób pokazać temat, aby zainteresował naszych rówieśników i lokalną społeczność. Nauczyliśmy się lepiej współpracować w grupie, tworzyć plany działań i je realizować. Trudności związane z pandemią nauczyły nas, że nie wszystko możemy przewidzieć, a plany trzeba czasem dostosować do zmieniających się okoliczności".

Opiekunka zespołu: Małgorzata Misterek

Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jerzego Siwińskiego w Legionowie

Postanowiliśmy skoncentrować nasze działania na grupie młodszych uczniów. Chcieliśmy pokazać dzieciom z naszej okolicy, że dbanie o środowisko naturalne jest możliwe już od najmłodszych lat. Naszym pomysłem było zorganizowanie serii wydarzeń, podczas których będziemy nagłaśniać problem zmian klimatu wśród najmłodszych mieszkańców naszej miejscowości.
Wystawiliśmy przedstawienie, na które zaprosiliśmy dzieci ze szkół i przedszkoli w Legionowie. Wspólnie napisaliśmy scenariusz, obsadziliśmy role i zorganizowaliśmy próby. Dzięki wsparciu burmistrza, mogliśmy za darmo skorzystać z lokalnej sali widowiskowej, mieszczącej 300 osób. Mieliśmy również w planach obsadzanie terenów zielonych oraz prelekcje na temat klimatu w przedszkolach, niestety pandemia pokrzyżowała nam plany. Całość przygotować pomogła nam panie Anna Borkowska i Iwona Lewandowska oraz mentorka naszego zespołu.

Naszym największym sukcesem było przygotowane przedstawienie. Jesteśmy dumni z tego, że wszystko się udało i dzieci były zachwycone występem. Wyzwaniem było zorganizowanie prób i spotkań tak, aby każdy mógł w nich uczestniczyć.

Nauczyliśmy się korygować i precyzować nasze plany – początkowo mieliśmy mnóstwo pomysłów. Z czasem zrozumieliśmy, że lepiej skupić się na kilku działaniach i dokładnie je zrealizować".

Opiekunka zespołu: Anna Borkowska

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 6 w Warszawie

„Chcieliśmy podejmować działania w celu dbania o naszą roślinność i wodę oraz uświadomić wszystkim z naszego środowiska lokalnego, że nasze, ale i globalne środowisko jest zanieczyszczone i zdewastowane. Wiemy, że każdy z nas ma realny wpływ na stan naszej planety. Postanowiliśmy dotrzeć do szkoły, przedszkola i urzędu gminy Wola z tym przesłaniem.

Organizowaliśmy spotkania, podczas których rozmawialiśmy o zmianie klimatu. Stworzyliśmy i rozdaliśmy 5 rodzajów ulotek oraz plakaty. Chłopcy napisali i nagrali „Rap dla Klimatu", który stał się hymnem naszej akcji. Nagraliśmy, przy wielkim zainteresowaniu przechodniów, kilka filmików dotyczących działań na rzecz dobrego zachowania młodzieży w ochronie klimatu. Zaprezentowaliśmy naszym rodzicom etiudę „Rodzice i dzieci w trosce o klimat" i przekazaliśmy ulotki oraz plakaty propagujące dbanie o obszary ważne dla klimatu. Stworzyliśmy krótką prezentację, którą pokazywaliśmy w swoich placówkach. Szkoły z naszej

KUMAT TO TEMAT

okolicy prezentowały filmy o na temat zagrożeń i ratowania środowiska globalnego. Podczas wszystkich działań wspierali nas opiekunowie i nauczyciele, rodzice, Urząd Środowiskowy i Biuro Edukacji.

Najbardziej jesteśmy dumni, że pracowaliśmy wspólnie ze sobą i opiekunem, że każdy zgłaszał pomysły, że umieliśmy się podzielić zadaniami/obowiązkami zgodnie z naszymi umiejętnościami. A społeczność szkolna prowadzona przez nas, włączała się w działania. Cieszymy się, że mamy bardzo ciekawe logo i hymn nagrany w studio SKIT. Najtrudniej było znaleźć czas by pracować w grupie. Przeszkadzały lekcje, zadania szkolne, a wreszcie pandemia i zdalne nauczanie. Nauczyliśmy się współpracować i tworzyć projekt w taki sposób, aby każdy miał w niego swój wkład. Okazało się, że mamy wiele różnych talentów, które były pomocne na każdym etapie realizowania projektu".

Opiekunka zespołu: Renata Kęsik

Zespół Szkół Zawodowych „Sztygarka'' im. Stanisława Staszica w Dąbrowie Górniczej

„Nasz projekt poruszał problem związany z emisją dwutlenku węgla. Chcieliśmy podjąć działania związane z sadzeniem większej ilości drzew w naszym dużym mieście i używania większej ilości rowerów. Działania postanowiliśmy skierować do uczniów okolicznych szkół oraz do lokalnej społeczności. Stworzyliśmy plakaty i prezentację dotyczące kryzysu klimatycznego. Opracowaliśmy regulamin konkursu ekologicznego i ogłosiliśmy konkurs. Ze względu na pandemię, projekty plakatów przesyłane były do nas drogą elektroniczną. Zaplanowaliśmy i organizowaliśmy wspólnie wiosenne warsztaty terenowe związane z sadzeniem roślin. Postanowiliśmy przesunąć termin realizacji tego działania na kolejny rok szkolny, ze względu na zagrożenie epidemiologiczne. Warsztaty były najważniejszym elementem naszych działań i mamy nadzieję, że uda nam się je zorganizować po wakacjach. Nauczyciel opiekun naszej grupy przez cały czas pomagał nam w realizacji zadań. Wspólnie zdecydowaliśmy o formule konkursu na plakat „CO2 ZMIENIA KLIMAT". Opiekun wziął na siebie sprawy finansowe związane wydatkowaniem i rozliczeniem grantu. Wspólnie zdecydowaliśmy na jakie cele przeznaczyć przyznany grant.

Najwięcej satysfakcji sprawiło nam planowanie wiosennych warsztatów. Mamy nadzieję i dużą motywację do dokończenia tego działania. Dużą trudnością była mobilizacja całego zespołu. Niektóre osoby bardzo aktywnie działały, a następnie wycofywały się z podjętych przez siebie zobowiązań. To powodowało, że część zadań musiały przejmować i dalej kontynuować inne osoby z zespołu. Dowiedzieliśmy się też bardzo dużo o naszym wpływie na środowisko naturalne. Nauczyliśmy się lepiej planować i organizować wspólną pracę".

Opiekun zespołu: Grzegorz Mrozik

Dziękujemy!

ZESPÓŁ PROGRAMU OBY MŁODZIEŻ 2019/2020:

Małgorzata Minchberg: mentorka w ścieżce Sztuka Zaangażowania
Maja Dobiasz-Krysiak: mentorka w ścieżce Sztuka Zaangażowania
Magdalena Świderska: mentorka w ścieżce Młodzi Przedsiębiorczy
Janusz Żmijski: mentor w ścieżce Młodzi Przedsiębiorczy
Anna Mitura: mentorka w ścieżce Młodzi w Akcji
Mateusz Wojcieszak: mentor w ścieżce Młodzi w Akcji
Anna Górka: mentorka w ścieżce Klimat to temat
Michał Szczepanik: mentor w ścieżce Klimat to temat
Michał Tragarz: wsparcie merytoryczne
Monika Prus-Głaszczka: koordynatorka programu

WYDAWCA:

Centrum Edukacji Obywatelskiej
Ul. Noakowskiego 10
00-666 Warszawa

AUTORKI: Monika Prus-Głaszczka, Magdalena Świderska, Anna Mitura, Anna Górka, Małgorzata Minchberg, Magdalena Domańska

Recenzja merytoryczna: Michał Tragarz
Korekta i redakcja: Aneta Derda
Projekt i skład graficzny: Marta Bielska
Ilustracja na stronie tutułowej: Iga Nawara

Warszawa, wrzesień 2020

Oby Młodzież! to ogólnopolski program edukacyjny skierowany do młodzieży ze Szkół Branżowych, Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii. Celem programu jest wzmacnianie kompetencji społecznych i obywatelskich młodzieży, stwarzanie możliwości efektywnej i satysfakcjonującej współpracy Uczestnicy mają możliwość przeprowadzania projektu w ramach jednej z czterech ścieżek – programów, które są z sukcesem prowadzone od wielu lat w CEO: Młodzi w Akcji, Młodzi Przedsiębiorczy, Klimat to Temat, Sztuka Zaangażowania.

Program Oby Młodzież! jest prowadzony przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w partnerstwie z Credit Suisse EMEA Foundation.

Zdjęcia użyte w publikacji pochodzą z dokumentacji programu, zostały nadesłane przez opiekunów zespołów.

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ